

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ**

**МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

19-20 травня 2022 р. || м. Полтава

УДК 330.111.66(477):34

Редакційна колегія

Надія М'якушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, в. о. завідувачки кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, директорка Полтавського інституту економіки і права (**голова**).

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права.

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-педагогічної роботи, міжнародної та грантової діяльності, завідувач кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права (**відповідальний редактор**).

Сергій Короед – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Валерій Бебик – доктор політичних, кандидат психологічних наук, професор, професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, лауреат Державної премії імені І. Франка в галузі інформаційної діяльності та Міжнародної премії імені М. Гоголя.

Олександр Лаврінченко – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Ольга Бацман – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права.

Наталія Рябокін – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права.

Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 травня 2022 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. М'якушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПІЕП, 2022. 667 с.

У збірнику матеріалів представлено доповіді та повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені аналізу політико-правових, соціально-філософських, освітньо-педагогічних, фінансово-економічних та інших вимірів інноваційного розвитку України та світу. Окремо звернено увагу на протидію України російській військовій агресії та окреслено шляхи повоєнної відбудови країни.

Матеріали збірника будуть цікавими вченим, викладачам і здобувачам освіти, усім, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
28 червня 2022 року, протокол № 7**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну добросовісність.

Статті друкуються в авторській редакції.

© Полтавський інститут економіки і права, 2022

© Колектив авторів, 2022

що здобувачі вищої освіти краще засвоюють матеріал, коли пізнають його самі у процесі виконання проекту веб-квесту. Ця ігрова технологія є особливо актуальною в сучасних умовах дистанційного навчання.

Використання на заняттях віртуальних ігор інтенсифікує процес вивчення іноземних мов, робить його динамічнішим, яскравішим, що значно підвищує зацікавленість студентів, створює сприятливі умови для самовдосконалення. Наприклад, опрацьовуючи тему «Житло», можна засвоїти назви предметів у сучасній квартирі через гру Influent. Курс «Ділова іноземна мова» краще опановувати із залученням VirtualSpeech. Віртуальне середовище, яке створює ефект особистої присутності на співбесідах стосовно працевлаштування, засіданнях членів фірми, на зустрічах з клієнтами, сприяє формуванню стійких навичок ділової іншомовної комунікації. Низку уроків, що слугують засвоєнню не лише мови, а й культури країни, пропонує VR-платформа ClassVR.

Отже, гейміфікація на заняттях з іноземної мови не тільки мотивує студентів, а й оптимізує освітній процес, створює унікальні можливості для реалізації основних дидактичних завдань.

Список використаних джерел:

1. Косенко К. О., Томіліна Ю. М. Гейміфікація уроку англійської мови як засіб підвищення ефективності навчання в умовах онлайн-навчання. Збірник доповідей учасників Всеукраїнської студентсько-учнівської науково-практичної онлайн-конференції. Київ : НУБІП України, 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/351358480_Gejmifikacia_uroku_anglijskoj_movi_ak_zasib_pidvisenna_efektivnosti_navcanna_v_umovah_onlajn_navcanna
2. Федоренко Л. О. Використання веб-квестів у навчанні німецької мови в закладах вищої освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Т. 69, № 1. С. 149–159.
3. Heyd G. *Deutsch lehren*. Frankfurt am Main, 1990. 208 S.
4. March T. *Criteria for Assessing Best Web Quests*. URL: <http://www.bestwebquests.com/bwq/matrix.asp>

ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК СКЛАДНИК ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Юлія Ніколаєнко,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри германської філології та перекладу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

З огляду на поглиблення міжнародних зв'язків в усіх сферах сучасного життя зростає потреба у висококваліфікованих перекладачах, які мають бути посередниками у забезпеченні ефективної взаємодії між представниками різних країн і культур для досягнення спільних цілей. За таких умов перед закладами вищої освіти постає завдання удосконалення фахової підготовки майбутніх перекладачів.

Метою нашого дослідження є аналіз поняття «екстралінгвістична компетенція» як складника фахової компетентності та визначення особливостей її формування у майбутніх перекладачів.

Аналіз науково-методичних джерел свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення поняття «компетентність» перекладача та його структурних компонентів. У наукових працях, присвячених різним аспектам перекладацької діяльності та підготовки майбутніх філологів і перекладачів, представлено такі поняття, як «професійна компетентність перекладача» (О. Бесклетна, Г. Масур), «перекладацька компетентність» (І. Горошкін, Г. Кузенко, О. Кочубей, А. Міщенко, Н. Подлевська, М. Рудіна), «професійна компетенція перекладача» (О. Мацюк, О. Чередниченко, У. Шостак), «перекладацька компетенція» (Т. Ганічева, В. Муратова, Р. Поворознюк), «фахова компетенція» (І. Сімкова).

У контексті нашого дослідження ми будемо використовувати модель Л. Черноватого, який запропонував розрізняти «перекладацьку компетенцію (*translation competence*), тобто здатність продукувати прийнятний текст перекладу, від ширших сфер компетенції перекладача (*translator's competence*)» [1]. Більш того, на його думку, термін «*translator's competence*» варто перекладати як «фахова компетентність перекладача, тобто експертна система, яка не є автоматично притаманною будь-якому білінгву, а потребує особливого формування, що відбувається у процесі спеціально організованого навчання» [1, с. 85].

У структурі фахової компетентності перекладача Л. Черноватий виділяє такі компетенції:

- 1) білінгвальна – мовна (знання двох мов) і мовленнєва (володіння ними у тих видах мовленнєвої діяльності, які задіяні у перекладі);
- 2) екстралінгвістична – усі знання, що виходять за межі лінгвістичних та перекладознавчих;
- 3) перекладацька – знання загальних принципів перекладу, навички та уміння його здійснення, а також інструментальна компетенція (використання документальних та технологічних ресурсів, що мають відношення до роботи перекладача) та дослідницька або пошукова (здатність швидко знайти інформацію, необхідну для розв'язання перекладацьких завдань);
- 4) особистісна – психофізіологічний компонент (когнітивні, психомоторні та поведінкові механізми – пам'ять, увага, психологічна стійкість, критичне відношення тощо), морально-етична компетенція (почуття відповідальності за якість власної праці; об'єктивність та надійність; скромність, ввічливість, дотримання конфіденційності), компетенція самовдосконалення, а також фахово-соціальна компетенція (прийоми та норми спілкування у професійному середовищі, уміння пропонувати свої послуги на ринку праці, укласти договір на виконання перекладу, співпрацювати з фахівцями у відповідній галузі тощо);
- 5) стратегічна – інтегроване уміння перекладати, що ґрунтується на координації решти компетенцій у процесі здійснення перекладацької діяльності [1, с. 85].

Поняття «екстралінгвістичний» означає «позамовний, той, що стосується реальної дійсності, в умовах якої розвивається і функціонує мова» [2, с. 383]. Отже, екстралінгвістичну компетенцію перекладача можна визначити як будь-які знання, які не входять до сфери лінгвістики і перекладознавства, проте є важливими для здійснення адекватного перекладу та інтерпретації вихідного тексту. Ці знання можна умовно розділити на фонові (загальні) та предметні (специфічні для певної діяльності). До фонових знань відносять декларативні та соціокультурні знання. Як зазначається у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, будь-яка сфера людського спілкування залежить від загального знання світу, це знання, які необхідні у процесі використання мови, але вони не є безпосередньо пов'язаними з мовою. Це декларативні знання (*savoir*) [3, с. 11]. Соціокультурні знання розуміють як знання культури носіїв мови, особливостей їх менталітету, традицій, духовних цінностей, норм і правил спілкування тощо.

Формування екстралінгвістичної компетенції майбутніх перекладачів відбувається у процесі їх підготовки у закладах вищої освіти. Оволодіння предметними знаннями передбачено у змісті навчальних дисциплін, які пов'язані з перекладом у галузі юриспруденції, медицини, науки, техніки, економіки тощо. Зокрема, читаючи і перекладаючи тексти економічної тематики, студенти отримують предметні знання у галузі економіки.

У процесі вивчення таких дисциплін, як «Країнознавство» чи «Лінгвокраїнознавство» студенти розширюють свої знання про країни, мови яких вивчають, їх культуру, побут, особливості національного менталітету та стандарти комунікативної поведінки, загальноприйняті у певному лінгвокультурному соціумі.

Широкі можливості для формування екстралінгвістичної компетенції мають і такі дисципліни, як «Практика усного і писемного мовлення» або ж «Практичний курс іноземної мови». Одним із найбільш ефективних методів для цього є *task-based approach*, тобто навчання на основі виконання завдань, коли студенти взаємодіють

у невеликих групах для виконання певного завдання. Це завдання має бути проблемним, цікавим, максимально наближеним до реального життя. У процесі виконання такого завдання студенти вивчають, аналізують, досліджують, обговорюють певну тему, що дозволяє опанувати нові знання, як фонові, так і предметні. Серед інших методів, які сприяють формуванню екстралінгвістичної компетенції, можна також назвати метод проєктів, рольові та ділові ігри, дискусії, мозковий штурм, дослідницький метод.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок про те, що екстралінгвістична компетенція є важливим складником фахової компетентності перекладача. Формуванню екстралінгвістичної компетенції сприяє цілеспрямоване використання сучасних методів і технологій у підготовці майбутніх перекладачів.

Список використаних джерел:

1. Черноватий Л. М. Зміст поняття "фахова компетентність перекладача" як складової методики навчання. *Вісник Житомирського державного університету. Випуск 2 (74). Філологічні науки. 2014. С. 84 – 86.*

2. Шукін А. Н. *Лингводидактический энциклопедический словарь*. М.: Астрель: АСТ: Хранитель, 2007. 746 с.

3. *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge: CambridgeUniversityPress, 2001. 260 p.

СПЕЦИФІКА ІСПИТУ НА РІВЕНЬ ВОЛОДІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

Наталія Рябокiнь,

кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Національна комісія зі стандартів державної мови у межах своїх повноважень організовує іспит для визначення рівня володіння державною мовою, призначає спеціально уповноважені державною установи, які проводять іспити, та видає державні сертифікати. Іспити проводяться на спеціально створених іспитових майданчиках, розташованих на території України.

Для складання іспиту та отримання сертифіката про рівень володіння державною мовою, претенденту, починаючи з **16 липня 2021 року**, необхідно:

- онлайн зареєструватися за посиланням: <https://exam.mova.gov.ua>, зазначивши ПІБ, дату, місце і час складання іспиту (із запропонованих варіантів);
- прийти на зареєстрований час до обраної локації із документом, що ідентифікує особу, та пристроєм КЕП;
- скласти іспит, використовуючи платформу <https://exam.mova.gov.ua>.

Результати іспиту встановлюються не пізніше **15 календарних днів** від дати складення іспиту.

Рівень володіння державною мовою підтверджує державний сертифікат.

Запис про видачу державного сертифіката заноситься Комісією до Реєстру державних сертифікатів.

У день іспиту слід прийти заздалегідь, не пізніше, ніж за 30 хвилин до його початку. Після початку іспиту Ви не зможете потрапити на іспитовий майданчик. Претендент, який зареєструвався, але не з'явився на іспит, буде вважатися таким, який використав свою спробу скласти іспит. Повторно він зможе зареєструватися на іспит лише через 4 місяці;

Також потрібно взяти із собою документ, який посвідчує особу (паспорт, водійські права, електронний паспорт у Дії). Та негативний результат тестування на COVID-19 методом ПЛР або експрес-тесту на визначення антигена коронавірусу, яке проведене не більш як за 72 години до складання іспиту, або документ, що підтверджує отримання повного курсу вакцинації, міжнародного, внутрішнього сертифіката або іноземного сертифіката, що підтверджує вакцинацію від COVID-19 однією дозою однодозної вакцини або